

Εργασία πάνω στο Άρθρο των Deanna Holtzman and Nancy Kulish (1996). "Nevermore: The Hymen And The Loss Of Virginity" «Ποτέ Ξανά: Ο Παρθενικός Υμένας και η Απώλεια της Παρθενίας» Journal of the American Psychoanalytic Association, 44S (Supplement):303-332.
Μελέτη - Συγγραφή: Αναστασία Γαλακτίδου
Επόπτης: κ. Σάββας Μπακιρτζόγλου
Εκπαιδευτικό πρόγραμμα <<Επέκεινα – Ψυχαναλυτική πράξη>>
Αθήνα, 2020

Λίγα λόγια για τις συγγραφείς του άρθρου.

Η Deanna Holtzman είναι καθηγήτρια στο Τμήμα Ψυχιατρικής, στην Ιατρική Σχολή του Wayne State University και στο Τμήμα Κλινικής Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο του Ντιτρόιτ. Είναι γνωστή για τις πολυάριθμες δημοσιεύσεις και παρουσιάσεις της στον τομέα της γυναικείας ψυχολογίας και της σεξουαλικότητας. Επίσης είναι εκπαιδύτρια και επόπτρια στο Michigan Psychoanalytic Institute (MPI), στο οποίο διατέλεσε πρόεδρος. Το ιδιωτικό της γραφείο εδρεύει στο Bloomfield Hills του Μίσιγκαν.

Η Nancy Kulish είναι Κλινική Ψυχαναλύτρια, εκπαιδύτρια και επόπτρια στο Michigan Psychoanalytic Institute (MPI) και πιστοποιημένη στην ανάλυση ενηλίκων.

Εισαγωγή

Η λέξη υμένας προέρχεται από την ελληνική λέξη μεμβράνη. Στην αρχαία Ελλάδα, συνόδευαν τη νύφη στο μέλλοντα σύζυγό της με δάκρυα και τραγούδια, εξμυώνοντας τον Θεό Υμήν. Ο Υμήν ή Υμέναιος ήταν αρχαία Ελληνική θεότητα που προστάτευε τον θεσμό του γάμου. Απεικονίζεται ως όμορφο νεαρό αγοράκι που επικαλείται στον γαμήλιο ύμνο των αρχαίων Ελλήνων. Υπάρχουν ποικίλες εκδοχές για την ιστορία του Υμήν, μια από αυτές αναφέρει ότι σκοτώθηκε μέσα στο σπίτι του, όταν αυτό κατέρρευσε την ημέρα του γάμου του. Ο παρθενικός υμένας συνεπώς ενσαρκώνεται από τον Θεό του γάμου Υμένα, και η διάρρηξή του σημάνει τον θάνατο του Υμέναιου. Η λέξη <<παρθένα>> στην αρχαιότητα σήμαινε τη γυναίκα εκείνη που δεν είχε παντρευτεί, η τη γυναίκα που άνηκε στον εαυτό της. Η λατινική της ρίζα εμπεριέχει και την έννοια του ανδροπρεπή, αρρενωπού ("virile"), συνεπώς δεν εξαντλείται εννοιολογικά μόνο σε ορισμούς αγαμίας ή της ανέγγιχτης/άθικτης γυναίκας. Παρόλα αυτά, στους ορισμούς της μυθολογίας και της κλασσικής λογοτεχνίας επικρατεί η αντίληψη της <<παρθενίας>> ως <<αγνότητα>>, σα να πρόκειται για θησαυρό που δύναται να χαθεί ή να αρπαχθεί.

Ερευνώντας τη βιβλιογραφία, τη μυθολογία, τη θρησκεία, τον πολιτισμό, φανερώνεται ότι υπάρχουν παντού σχετικές αναφορές. Η απώλεια της παρθενίας και του παρθενικού υμένα μπορούν να αποτελέσουν εξίσου αντικείμενα συμβολισμού σε ολόκληρη την ψυχαναλυτική κοινότητα. Όπως μέσω της ανάλυσης, έτσι και με την απώλεια της παρθενίας, ένα άτομο δύναται να αλλάξει μια για πάντα, καθώς και τα δύο συντελούν στη διεύρυνση, στο άνοιγμα, στο να γίνει κάτι προσβάσιμο.

Η κλασσική ψυχανάλυση έχει δώσει έμφαση στο άγχος ευνουχισμού και στον φθόνο του πέους, με αποτέλεσμα να τείνει προς μια μονοδιάστατη και επιπόλαια αντίληψη περί σεξουαλικότητας. Η ευρύτερη ένδεια εννοιών που απαρτίζουν την γυναικεία ανατομία- ταυτότητα αλλά κυρίως το έλλειμμα του παρθενικού υμένα στα ψυχαναλυτικά κείμενα, δε μπορεί παρά να ερμηνευτεί ως κάποια ασυνείδητη αμοιβαία συνομωσία ή αντίσταση του ψυχαναλυτή και του αναλυόμενου, στην νοηματοδότηση ενός γεγονότος που συμβαίνει μόνο μια φορά στη ζωή του ατόμου. Εκείνο που ο Freud θεώρησε ψυχικά ανύπαρκτο (τον κόλπο κατά την παιδική ηλικία), είναι στην πραγματικότητα αντικείμενο μιας ριζικής συνωμοτικής απώθησης. Η αρχή της απώθησης είναι πάντα η ίδια. Ο παραμερισμός αναπαραστάσεων που το εγώ δεν μπορεί να αντικρίσει χωρίς να διακινδυνεύσει την αποδιοργάνωση του. Επομένως, η ένταση της απώθησης, της

οποίας αντικείμενο είναι η «πρωτογενής θηλυκότητα», προϋποθέτει ίσως μια ιδιαίτερη διεγερσιμότητα των αναπαραστάσεων που την αποτελούν.

Ο Freud (1918, στις Holtzman & Kulish, 1996), αναλύει το θέμα της παρθενίας στο βιβλίο του «Το ταμπού της παρθενίας», ως την κατάσταση εκείνη όπου η γυναίκα παραμένει ανέγγιχτη, γεγονός που έχει ιδιαίτερη αξία για τον μελλοντικό της σύντροφο. Αποδίδει το ταμπού της παρθενίας στην τρομακτική όψη του αίματος, που σηματοδοτεί μια επικίνδυνη κατάσταση και τη συνδέει τη με την έμμηνου ρύση, τις σαδιστικές σκέψεις και την αγχώδη νεύρωση. Υποστηρίζει ότι η ψυχρότητα αποδίδεται σε τρεις παράγοντες:

1. Στο ναρκισσιστικό πλήγμα καταστροφής ή ευνουχισμού ενός οργάνου
2. Στις παιδικές φαντασιώσεις που κάνουν τον σύζυγο ως υποκατάστατο του πατέρα ή του αδερφού
3. Στην ζήλεια της αρρενωπότητας που ενυπάρχει από την παιδική ηλικία και οδηγεί σε ανεξέλεγκτη επιθετικότητα προς τον σύζυγο/σύντροφο μετά την ερωτική πράξη.

Όλα τα παραπάνω προκαλούν μια παράδοξη αντίδραση στη γυναίκα, η οποία ενώ δένεται βαθιά με τον άνδρα που αποτέλεσε τον «πρώτο» ερωτικό της σύντροφο, παράλληλα εκδηλώνει μια αρχαϊκή εχθρότητα απέναντί του, καθώς μέσα της ενυπάρχει και αναδύεται η επιθυμία της εκδίκησης για τον ευνουχισμό που υπέστη.

Ο Abraham (1922) ισχυρίζεται ότι η έμμηνος ρύση και η απώλεια της παρθενίας συνδέεται με την απώλεια αίματος καθώς και με την αντίληψη ότι πρόκειται για μια πληγή ως αποτέλεσμα ευνουχισμού. Διαμορφώνονται έτσι δύο τύποι αντιμετώπισης του «συμπλέγματος ευνουχισμού», ο ένας αναφέρεται στην ασυνείδητη επιθυμία των γυναικών να υιοθετήσουν έναν ανδρικό ρόλο, να κατέχουν δηλαδή ένα πέος και ο άλλος είναι ο εκδικητικός τύπος. Συνεπώς κατά τις Holtzman & Kulish (1996), ενισχύει τις απόψεις του Freud περί συνδρόμου ευνουχισμού και εχθρότητας της γυναίκας κατά του συντρόφου- εραστή.

Άλλες πιο σύγχρονες ψυχαναλυτικές μελέτες περί γυναικείας σεξουαλικότητας υποστηρίζουν ότι το μικρό κορίτσι διαθέτει ασυνείδητη επίγνωση του κόλπου του και ότι η θηλυκότητα προέρχεται από πρώιμα σωματικά βιώματα με το πρώτο τους αντικείμενο (μητέρα), τα οποία αποκτούν ψυχική αναπαραστάση. Δίνουν έμφαση στην πρώιμη θηλυκότητα, στην ανάπτυξη της θηλυκότητας και στα θηλυκά γεννητικά όργανα, αμφισβητώντας την απόλυτη πρωτογενή αρρενωπότητα του Freud, ως σημαίνον και για τα δύο φύλα και εμπλουτίζοντας το φθόνο του πέους και το άγχος ευνουχισμού με νέες ερμηνείες. Οι αναφορές λοιπόν στην γυναικεία ανατομία καταλαμβάνουν σημαντική θέση στο οιδιπόδειο σύμπλεγμα και στην ανάπτυξη της γυναικείας σεξουαλικότητας, ωστόσο, καμία μελέτη δεν έχει αναπτύξει σημαντικά την επιρροή του παρθενικού υμένα στην ενήλικη γυναικεία σεξουαλικότητα. Η αναφορά σε αυτόν συνήθως γίνεται ή συμπεραίνεται έμμεσα, μέσω συσχέτισμού του με άλλες αναπαραστάσεις του γυναικείου, όπως της έμμηνου ρύσης, της κολπικής διεύδυσης κ.ά.

Αναλυτικότερα: Στη θεωρία της η Karen Horney, συσχετίζει την ανακάλυψη του κόλπου με την οιδιπόδεια προβληματική του Freud, υποστηρίζοντας ότι «ο φθόνος του πέους» οφείλεται σε πολιτισμικούς παράγοντες, καθώς ολόκληρος ο πολιτισμός είναι ανδρικός, όπως ακριβώς η λέξη άνθρωπος ταυτίζεται με τη λέξη άνδρας. Για αυτό και η επιθυμία των κοριτσιών για ένα πέος αντικατοπτρίζει την επιθυμία για τα προνόμια που προσδίδει η κοινωνία στους άνδρες, όπως δύναμη, ανεξαρτησία, επιτυχία, σεξουαλική ελευθερία. Απέδωσε την ετερόφυλη επιλογή αντικειμένου του κοριτσιού, στην έμφυτη σεξουαλικότητά της και όχι στην απογοήτευση που δεν διαθέτει πέος. Αντιπαρέθεσε στο φθόνο του πέους των γυναικών, «το φθόνο της μήτρας» για τους άνδρες, την ικανότητα δηλαδή της γυναίκας να γεννάει παιδιά. Αναφέρει ως γυναικεία γεννητικά άγχη (που αποτελούν στοιχεία της της πρώιμης/πρωτογενούς θηλυκότητας):

1. Το φόβο ανταγωνισμού και το μίσος προς τη μητέρα καθώς διεκδικεί τις ίδιες απολαύσεις με εκείνη
2. Το φόβο για το πατρικό πέος και την σεξουαλική επιθετικότητα του πατέρα (επικινδυνότητα του πέους του). Πρόκειται για το «υπέρμετρο» πέος που τραυματίζει τα γυναικεία όργανα, για αυτό και η έμμηνος ρύση αναπαριστά τον τραυματισμένο/πληγωμένο κόλπο από το μέγεθος του πατρικού πέους.
3. Το φόβο αιμομιξίας που δημιουργεί τη φαντασίωση μιας κολπικής πληγής (έμμηνος ρύση) που προκλήθηκε από τον αιμομικτικό έρωτα.

Η ρήξη του παρθενικού υμένα στα κείμενα της συνδέεται επίσης με τον ήδη πληγωμένο κόλπο. Συγκεκριμένα υποστηρίζει ότι «μέσω πρώιμων δοκιμών κοιλτικού αυνανισμού εμφανίζεται πόνος ή μικροτραύματα, που στην ουσία προκαλούνται από τις πρώιμες απειροελάχιστες ρήξεις του παρθενικού υμένα» (Horney, 1933 σελ.68, στις Holtzman & Kulish, 1996).

Στη θεωρία της K. Horney, το άγχος του τραυματισμένου κόλπου και το υπέρμετρο πέος του πατέρα σχετίζονται φαντασιωσικά με όλες τις γυναικείες γενετήσιες δραστηριότητες (αυνανισμός, έμμηνος ρύση, κοιλική διείσδυση, διάρρηξη παρθενικού υμένα, τεκνοποίηση) και ενεργοποιούν φόβους θανάτου, τραυματισμού, ευνουχισμού, ενοχές, με ενδεχόμενες παθολογικές συνέπειες καθήλωσης ή απώθησης της θηλυκότητας. Ακριβώς για αυτό ο «αγνοημένος» κόλπος είναι στην πραγματικότητα ένας κόλπος που έχει εξαλείψει η απάρνηση, δηλαδή ένας «απαρνημένος/απωθημένος» κόλπος, ο οποίος συντονίζεται με την επιλογή για διείσδυση ή για διατήρηση της παρθενίας.

Η Melanie Klein επίσης διαφοροποιήθηκε από τον Freud θεωρώντας ότι υπάρχει πρώιμη γνώση και των δύο φύλων για τον κόλπο και το πέος, καθώς και ένα πρώιμο οιδιπόδειο σύμπλεγμα, έτσι ώστε η σεξουαλική ανάπτυξη του κοριτσιού να αποκλίνει ριζικά από την φροϋδική αναπαράσταση. Το άγχος ευνουχισμού παίζει αποφασιστικό ρόλο στην νεύρωση του άνδρα, όμως δεν συμβαίνει το ίδιο στην γυναίκα γιατί για εκείνη ο ευνουχισμός είναι τετελεσμένο γεγονός. Η απόπειρα λοιπόν να εξηγηθεί η θηλυκότητα με αφετηρία το σύμπλεγμα ευνουχισμού και τον φθόνο του πέους, αποδυναμώνεται από αυτό και μόνο. Το πρωτεύον άγχος του κοριτσιού, αφορά να μην βλαφθεί το εσωτερικό του σώματος της από τη μητέρα (επιθετικότητα προς και από το μητρικό σώμα). Αναζητά και βρίσκει το πέος εκεί που υπάρχει φαντασιωσικά: στο εσωτερικό του μητρικού σώματος. Κατά την διάρκεια μιας στοματικής συνουσίας (θηλασμός) στήθος και πέος ισοδυναμούν και ενυπάρχουν εσωτερικά, ενώ παράλληλα αφυπνίζεται μια ασυνείδητη γνώση του κόλπου. Το στόμα και ο κόλπος έχουν κοινό στόχο: να υποδεχτούν. Η αποστέρηση του στήθους αποτελεί θεμελιακή αιτία της μεταστροφής του κοριτσιού προς τον πατέρα και της σεξουαλικής διείσδυσης του πέους του (ενώ για το αγόρι η στροφή προς το πέος είναι αρχικά μια κίνηση παθητικής ομοφυλίας, όμως η ενσωμάτωση ενεργοποιεί και την ταύτιση ενδυναμώνοντας την ετεροφυλία του). Συνεπώς, ενώ το πέος είναι του πατέρα, δεν απευθύνεται σε εκείνον η επιθυμία του κοριτσιού προκειμένου να αποκτήσει το περιζήτητο αντικείμενο, αλλά στη σταδιακή αποστέρηση και αποεπένδυση του σώματος της μητέρας. Παράλληλα, το άγχος του κοριτσιού για επιθέσεις από τη μητέρα της (κακό στήθος, κακό πέος) η αντιζηλία μαζί της, οι ενοχές, μπορεί να δημιουργήσουν ρήγμα στη θεμελίωση της γενετήσιας φάσης (φόβους διείσδυσης, ομοφυλοφιλία κ.ά.). Από την άλλη πλευρά η αποκατάσταση και επανόρθωση οδηγούν στην επιθυμία να οικειοποιηθεί τα πλούτη της μητέρας και στην ετεροφυλική ανάπτυξη. Το ψυχοσεξουαλικό πεπρωμένο του κοριτσιού, εξαρτάται από την ισορροπία ανάμεσα στο «καλό» και το «κακό», άρα και ο γυναικείος κόλπος θα σχετίζεται είτε με την αναπαράσταση ενός ματωμένου εσωτερικού επιβεβαιώνοντας την βιαιότητα των αντιποίνων που έχει ασκήσει η μητέρα και τις επιθέσεις του «κακού» πέους, είτε με την αναπαράσταση του ωφέλιμο πέους και του άθικτου εσωτερικού.

Η Deutsch (1945), στα κείμενά της περί θηλυκότητας αναφέρει ότι η ρήξη του υμένα αποτελεί «ένα επώδυνο σωματικό τραύμα, που όμως αποτελεί την πρώτη ολοκληρωμένη σεξουαλική απόλαυση» και συνδέει τον πόνο απόλυτα με την ευχαρίστηση, ώστε να εμπλουτίζει την σεξουαλική εμπειρία με απόλυτα μαζοχιστικά χαρακτηριστικά. Ωστόσο ο γυναικείος μαζοχισμός προηγείται από την συγκρότηση της γυναικείας γενετήσιας σεξουαλικότητας. Ο πόνος ξεκινάει από την αναπόφευκτα τραυματική εισβολή της σαγηνευτικής παρέμβασης του ενήλικου (της φροντίδας του) στην ψυχοσωματική οντότητα του βρέφους και αργότερα του παιδιού και της αδυναμίας του να «μεταβολίσει» το παραπάνω της διέγερσης, την υπερβολή της ευχαρίστησης και την υπερβολή της φαντασίωσης. Αυτή η εισβολή του σεξουαλικού, της αγάπης ανάμικτης με φροντίδες, συμπεριλαμβάνει υποχρεωτικά το στοιχείο της «διάρρηξης» που χαρακτηρίζει έναν πόνο και αποτελεί δυνατότητα για κάθε άνθρωπό ανεξαρτήτως φύλου. Στη συνέχεια βρίσκει επιβεβαίωση εκ των υστέρων και μέσα στην γυναικεία γενετήσια αναπαράσταση. Η παραπάνω διαδικασία αφορά επομένως έναν απαραίτητο «τραυματισμό» για την οργάνωση σεξουαλικότητας και των δύο φύλων, που αναπτύσσει τη δυνατότητα του «υφίστασθαι», την ικανότητα βιώσεως της αναμονής, του χρόνου, της στέρησης και εν τέλει της διαπλοκής του ευχάριστου με το δυσάρεστο (πρωτογενής ή ερωγόνος

μαζοχισμός). Χωρίς έναν τέτοιο μαζοχισμό το ψυχικό όργανο, σύμφωνα με την αρχή της ηδονής, θα έπρεπε να αδειάζει διαρκώς, αδυνατώντας να συγκρατήσει την παραμικρή διέγερση και στοχεύοντας ασταμάτητα, στην εκφόρτιση.

Συνεπώς δεν είναι προφανές ότι τα κορίτσια αντλούν περισσότερη ευχαρίστηση από τον πόνο απ' ότι τα αγόρια. Ενώ, μια ανολοκλήρωτη ενορμητική διαδικασία του μαζοχισμού στις γυναίκες θα ήταν μάλλον μια κακή προσαρμογή του κοριτσιού στις γυναικείες λειτουργίες και συγκρούσεις (Blum, 1976 στον Kernberg, 1995), που θα σήμαινε την συνεχή σύνδεση του πόνου με την ευχαρίστηση και τη «μαζοχιστική καθυπόταξη» στο ανδρικό πέος, όπως υποστηρίχθηκε από την H. Deutsch. Όμως η γυναικεία θέση, με δεδομένη της σχέσης που διατηρεί με την πρωταρχική παθητικότητα να απολαμβάνει όταν κάποιος την διεισδύει, θα μπορούσε να προσδώσει ένα άλλο νόημα στον πόνο ρήξης του παρθενικού υμένα. Οι Holtzman & Kulish (1996), το ερμηνεύουν ως άμυνα εναντίον της ευχαρίστησης, εφόσον η ευχαρίστηση ψυχικά ενοχοποιείται και απαγορεύεται (όπως αναλύεται σε επόμενη ενότητα).

Η μελέτη των ψυχαναλυτριών Holtzman & Kulish (1996), αποτελεί καινοτόμος πρόταση για την ψυχανάλυση, καθώς εξετάζει κλινικές περιπτώσεις και των δύο φύλων με σκοπό να αναδυθεί το ασυνείδητο υλικό που απορρέει από την απώλεια της παρθενίας και τη διάρρηξη του παρθενικού υμένα. Παρόλο που η θεματική αυτή εντοπίζεται σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις αναλυόμενων ως κεντρικό σύμβολο, ωστόσο το κλινικό συμπέρασμα δύναται να γενικευτεί, αφού αποτελεί βασικό στοιχείο της πραγματικότητας τόσο των σεξουαλικών σχέσεων αλλά και του γυναικείου σώματος. Στην πλειοψηφία των ανδρών και των γυναικών αναλυόμενων έρχεται υλικό στις συνεδρίες σχετικό με τον παρθενικό υμένα μέσα από τα όνειρα. Όπως το όνειρο για τον αναλυτή αποτελεί ένα δώρο από τον αναλυόμενο, έτσι ακριβώς και η παρθενία μπορεί να ερμηνευτεί ως δώρο σε κάποιον. Άρα παρθενία=δώρο=όνειρο, έτσι ώστε να προσκομίζεται υλικό για την παρθενία κυρίως μέσω του ονείρου. Τα όνειρα που σχετίζονται με την γυναικεία ή και την ανδρική γενετήσια ανατομία δανείζονται σύμβολα κυρίως από το περιβάλλον, όπως πόρτα, κάμαρη, σπήλαιο, βάραθρο, εκκλησία, κάμπος, βαθιά νερά, ενώ συγκεκριμένα ο κόλπος εμφανίζεται πιο συχνά ως κόσμημα, ιστός αράχνης, λουλούδι, τρύπα, τούνελ, κ.ά.

Σύμφωνα με τις ίδιες (1996), τόσο οι άνδρες, όσο και οι γυναίκες ταυτίζουν την απώλεια της παρθενίας με το άνοιγμα, την αποκάλυψη και την πρόσβαση σε ενδόμυχες πλευρές του εαυτού, με τη διείσδυση και την αποκάλυψη γνώσης, υπό την έννοια ότι κάτι γίνεται γνώριμο. Μια άλλη όψη αποτελούν οι αναλυόμενοι/αναλυόμενες, οι οποίοι ταυτίζονται με τον εισβολέα (τον διαρρήκτη του παρθενικού υμένα) όπου και αναδύεται η επιθυμία τους για διείσδυση στα μυστικά του αναλυτή. Η άρνηση αποτελεί επίσης κοινή βασική άμυνα και στα δύο φύλα, που όμως αντιστοιχεί σε διαφορετικές για το κάθε φύλο ασυνείδητες συγκρούσεις και άγχη.

Ποτέ Ξανά: Συμβολισμός & Αναπαράσταση.

Η έννοια κάθε «ερωτογενούς ζώνης» στην ψυχανάλυση δεν προσδιορίζει απλά ένα σεξουαλικό σημείο του σώματος, αλλά προσδιορίζει την εγγραφή της φαντασίωσης στο ασυνείδητο και κατ' επέκταση στη σάρκα. Συνεπώς το ίδιο ισχύει και με την έννοια του αρθενικού υμένα, όσο και αν παραμένει βουβή ή υποτιμημένη. Το δυσνόητο που γεννά το μη ορατό, συνδυάζει συνήθως τα αποτελέσματα του με την άρνηση, τη διάψευση ή την απώθηση. Έτσι και στις μελέτες κλινικών περιπτώσεων των Holtzman & Kulish (1996), διαπιστώθηκε η ενεργοποίηση των αμυντικών μηχανισμών άρνησης και ακύρωσης, καθώς και οι επαναλαμβανόμενες δηλώσεις «ποτέ», «ποτέ ξανά», «ποτέ ιδωμένο», «ανώνυμο», «άγνωστο». Η «ανωνυμία» του παρθενικού υμένα ενδεχομένως να αφορά τη συνολική υποτίμηση του «γυναικείου» φύλου και θηλότητας. Ο Freud δέχεται ότι, τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες υποτιμούν τη θηλυκότητα, εφόσον και τα δύο φύλα ξεκινούν από την κατοχή του φαλλού, συνεπώς η αρρενωπότητα συλλαμβάνεται ως πιο «φυσιολογική» κατάσταση. Ωστόσο αν δεν οριστεί η γυναίκα ως «ελλειπτικό υποκείμενο», ο παρθενικός υμένας παραπέμπει στην έννοια του κόλπου ως χώρου που υποδέχεται το πέος. Άρα συμβολίζονται αναπαριστά τον ψυχικό χώρο του «γυναικείου» που δέχεται ένα ξένο στοιχείο και τον φόβο απέναντι στην έννοια του παθητικού και ευάλωτου.

Οι Holtzman & Kulish (1996), αναφέρουν την συχνή χρήση του αμυντικού μηχανισμού της άρνησης από αναλυόμενους/αναλυόμενες. Ερμηνεύουν πως όταν είναι επαναλαμβανόμενη ή διπλή άρνηση (για παράδειγμα: «ποτέ δεν...», ή όνειρο μέσα σε όνειρο) λειτουργεί σαν ακύρωση ή απώθηση ενός τραυματικού ή δυσάρεστου βιώματος που όμως δεν αφορά το ίδιο γεγονός, αλλά την αναπαράστασή του σε κάθε άτομο ξεχωριστά (π.χ. απώλεια του αγαπημένου αντικειμένου, ή φόβος απέναντι στον αρχαϊκό δεσμό με τη μητέρα). Με την ίδια συχνότητα διαπιστώθηκε και η χρήση της λέξης «ποτέ». Η Yates (1930) ερμηνεύει το «ποτέ» ως σαν να αφήνει τη γυναίκα με μια πληγή, καθώς «ποτέ ξανά δεν θα είναι ίδια». Σημειώνει ότι υπό το πρίσμα μιας πολιτισμικής διάστασης, η παρθενία της γυναίκας φαίνεται να εκτιμάται ως «περιουσία», ως κάτι πολύτιμο που δωρίζεται/θυσιάζεται για αυτό και η γυναίκα αισθάνεται ότι οφείλει να εισέλθει στον γάμο αλώβητη ή επιθυμεί να διατηρήσει την παρθενία της για τον «ιδανικό σύντροφο», στην φαντασίωσή της για τον πάτερα ή τον Θεό, ως πατρικό υποκατάστατο. Άρα θα απωλέσει μια για πάντα κάτι πολύτιμο για χάρη του. Παρόμοιες αναφορές για την απώλεια της παρθενίας γίνονται και στη μυθολογία, στη λογοτεχνία, στα παραμύθια, ως ένας «λεκές/κηλίδα που δε φεύγει ποτέ», κάτι που στιγματίζει το σώμα, την ψυχή, το άτομο. Συνεπώς η ευρύτερη ερμηνευτική του «ποτέ» είναι ότι η απώλεια της παρθενίας αναπαριστά ένα οριστικό πέρασμα ή έναν αμετάκλητο μετασχηματισμό στη ζωή του ατόμου. Τέτοιου είδους περάσματα υποδηλώνουν βήματα προς κάτι αναπόφευκτο ή τον θάνατο. Στην Βίβλο για παράδειγμα, η παράβαση του Αδάμ και της Εύας από την αθωότητα στην σεξουαλικότητα, κοστίζει την αποβολή τους από τον παράδεισο για πάντα. Συνεπώς το σπάσιμο του υμένα αναπαριστά μια ανεπιστρεπτή αλλαγή, ένα ανεπιστρεπτό πέρασμα, από κάτι που είναι κλειστό σε ανοιχτό, από κάτι που είναι καθαρό σε βρώμικο, από κάτι πολύτιμο σε υποτιμημένο.

Από την άλλη πλευρά, στην ταινία «Η χώρα του ποτέ» με τον Πήτερ Παν, τα παιδιά καταφέρνουν να διαφύγουν την ενήλικη ζωή, δεν μεγαλώνουν ποτέ. Δεν καταφέρνουν ποτέ να εισαχθούν στην ενηλικίωση (η αντίθετη όψη της απώλειας της παρθενίας). Μια τέτοια εκδοχή ενδεχομένως να αφορά την ψυχική ανάγκη του ατόμου ώστε περιοχές του σώματος του να παραμείνουν αδρανείς στο πέρασμα του χρόνου.

Επιδράσεις της Ρήξης του Παρθενικού Υμένα στις Γυναίκες

Σύμφωνα με τις Holtzman & Kulish (1996), στις γυναίκες το κλινικό υλικό εντοπίζεται σε ποικίλες θεματικές όπως: γεννητικά άγχη, συναισθήματα ευαλωτότητας, απώλειας, εχθρότητας, ασφάλειας, ντροπής, ευχαρίστησης, κ.ά.

Αναλυτικότερα: Το τέλος της παρθενίας στις γυναίκες προκαλεί αισθήματα θλίψης, απογοήτευσης και απώλειας. Πρόκειται για διπλή απώλεια: Απώλεια της αθωότητας, της αγνότητας και της νιότης αλλά και απώλεια της φροντίδας και της προστασίας της μητέρας, καθώς σηματοδοτείται και νοηματοδοτείται το άνοιγμα του δρόμου προς την γυναικεία σεξουαλικότητα (Holtzman & Kulish, 1996). Στην ανάλυση εκφράζονται φόβοι για την απώλεια της αγάπης και την απώλεια του αντικειμένου μέσω του επαναλαμβανόμενου προβεβλημένου φόβου της γυναίκας “μήπως ο άνδρας την αφήσει”, ειδικά μετά την πρώτη τους ερωτική επαφή. Πρόκειται για την κίνηση της λίμπιντο που εγκαταλείπει και αναζητά το χαμένο αντικείμενο αγάπης, παραχωρώντας την θέση της στο άγχος που αναβιώνεται με το τέλος της παρθενίας.

Το συναίσθημα του κοριτσιού ότι έχει απωλέσει την προστασία της μητέρας της, αντανακλά επίσης την ασυνείδητη αίσθηση που έχει ότι κατόρθωσε να πάρει τη θέση της, καθώς μετακινείται σε θέση αντιπάλου μαζί της όσο ανακαλύπτει τις ενήλικες σεξουαλικές απολαύσεις, γεγονός που αυξάνει τις ενοχές και τις άμυνες για σεξουαλική διέγερση και ευχαρίστηση (Holtzman & Kulish, 1996). Σύμφωνα με τη M. Klein μια παλινδρόμηση στη παρανοειδή θέση ή η αποτυχία επανόρθωσης της καταθλιπτικής θέσης μπορούν να ενεργοποιήσουν την ενοχή καθώς και φαντασιώσεις αντεκδίκησης από τη μητέρα (τοκαταδιωκτικό εσωτερικευμένο αντικείμενο, επαναπροβαλλόμενο στο εξωτερικό αντικείμενο). Η σεξουαλική ζωή επομένως για να είναι ικανοποιητική, πρέπει ναθριαμβεύσει πάνω στο άγχος του «κακού» πένους και του «καταστροφικού» κόλπου. Η Smirgel αναφέρεται επίσης στην οιδιπόδεια ενοχή που σχετίζεται με την προσπάθεια κατάσχυσης έναντι της μητέρας μέσω της ενσωμάτωσης του πατρικού πένους. Η κατοχή του

πατρικού πέους δίνει στο κορίτσι αυτό που δεν έχει η μητέρα ενώ παράλληλα βιώνεται και ως ευνουχισμός του πατέρα. Προκύπτουν ασυνείδητες ενοχές έναντι και των δύο γονιών με επακόλουθες άμυνες και συγκρούσεις σε διάφορους τομείς. Το αίμα επίσης που βγαίνει κατά την τέλεση διακόρευσης του παρθενικού υμένα και οενδεχόμενος σωματικός πόνος που το συνοδεύει, επιδρά εξίσου ασυνείδητα στην ανάπτυξη ενοχών ευχαρίστησης, ενοχών αυνανισμού και φαντασιώσεων ότι θα βλαφθούν τα γεννητικά όργανα. Πρόκειται για ένα φαινόμενο που μπορεί να συσχετιστεί και με την έναρξη της έμμηνου ρύσης, η οποία εισάγει παρόμοια φοβικά συναισθήματα και άμυνες. Αναζωπυρώνουν συνεπώς συγκρούσεις και άγχη από προηγούμενα στάδια ανάπτυξης, στα οποία συμπεριλαμβάνονται η απώλεια της φαντασίωσης κατοχής εσωτερικού φαλλού, η απώλεια της αγνότητας των γυναικείων γεννητικών οργάνων (υπό την έννοια της άθικτης, ανέγγιχτης) καθώς και το άγχος βλάβης των γεννητικών οργάνων ή/και ακρωτηριασμού τους (Holtzman & Kulish, 1996).

H D. Dorsey (1996), χρησιμοποιεί τον όρο «γυναικείο γεννητικό άγχος» αναφερόμενη στο φόβο απώλειας και τραυματισμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων. Ωστόσο, το «γυναικείο γεννητικό άγχος» μπορεί να λάβει διάφορες μορφές και να εκφραστεί ως φόβος απώλειας της αναπαραγωγικής λειτουργίας (Mayer, 1985) π.χ. καρκίνος της μήτρας ή στείρωση, φόβος επώδυνης διείσδυσης π.χ. από ένα βιασμό, ή ένα γιγάντιο πέος – το πέος του πατέρα που καταστρέφει τον κόλπο (Horney, 1926), ή φόβος απώλειας ευχάριστων αισθήσεων π.χ. απώλεια σεξουαλικής επιθυμίας (Jones, 1927). Σύμφωνα με την Horney, η ψυχρότητα μπορεί να επιλεγεί αντί της απόλαυσης, αν η δεύτερη κινδυνεύει να αναζωπυρώσει απαράδεκτες αναπαραστάσεις υπερβολικής διάρρηξης (άγχος τραυματισμού, αιμομιξίας κ.ά). Άρα η σιγή της διέγερσης εκπληρώνει την θετική, από άποψη ψυχικής οικονομίας, λειτουργία απομάκρυνσης των αγχογόνων φαντασιωτικών στοιχείων. Ο E. Jones (1933), συνδέει επίσης το γυναικείο άγχος με τον κίνδυνο απώλειας της ερωτικής επιθυμίας και στα δύο φύλα, ορίζοντάς το ως άγχος αφάνισης, την εξαφάνιση δηλαδή της σεξουαλικής επιθυμίας. Ο Bowlby (1963) συνδέει το άγχος αφάνισης με τον άγχος αποχωρισμού, υποστηρίζοντας ότι η εξαφάνιση του αντικειμένου φέρνει το παιδί αντιμέτωπο με τον φόβο του να μη δύναται πλέον να εστιάσει τις ενδορμητικές εντάσεις του και ως εκ τούτου με τον φόβο να απωλέσει τη δυνατότητα καθώς και την ευχαρίστηση να επιθυμεί. Η Richards, (1996), υποστηρίζει ότι στη φαντασίωση της παιδικής ηλικίας, ο πατέρας ήταν αυτός που έδινε σεξουαλική ευχαρίστηση. Έτσι οι γυναίκες που διατηρούν τη φαντασίωση ότι μόνο το πατρικό πέος μπορεί να γεμίσει τον κόλπο τους, δυσκολεύονται να αντλήσουν σεξουαλική ευχαρίστηση από τη διείσδυση. Η Smirgel υποστηρίζει ότι κατά τη συνουσία η γυναίκα ενσωματώνει το ανδρικό πέος. Στο βαθμό που η επιθυμία ενσωμάτωσης σηματοδοτείται ως εχθρική (καταβρόχθιση του πατρικού πέους και καταστροφή του πατέρα δια μέσου αυτής) προκύπτει η ενοχή της ενσωμάτωσης με επακόλουθες συνέπειες. Για παράδειγμα αναφέρει περιπτώσεις γυναικών που η ευχαρίστηση περιορίζεται μόνο στην κλειτορίδα, εφόσον η ενοχή απαγορεύει την επένδυση του κόλπου, ως οργάνου καταβρόχθισης. Γενικότερα έχει υποστηριχθεί επίσης, υπό το πρίσμα θεωριών της ασυνείδητης γνώσης για την ύπαρξη κόλπου και της διείσδυσης, ότι από νωρίς στη ψυχοσεξουαλική εξέλιξη του κοριτσιού, τα δάκτυλα ή το χέρι της μητέρας κατά την περιποίηση των ερωτογόνων ζωνών εκλαμβάνονται φαντασιωτικά ως πέος, δίνοντας γένεση σε φαντασιώσεις πετυχημένης ή αποτυχημένης διείσδυσης.

Συμπεραίνεται ότι η αποεπένδυση του γυναικείου κόλπου και η έλλειψη ερωτικής ευχαρίστησης της γυναίκας μέσω της διείσδυσης επιδέχεται πληθώρα ερμηνειών. Είναι σημαντικό σε αυτό το σημείο να κατανοηθεί η επιπλέον δυσκολία που αντιμετωπίζει το κορίτσι σε σύγκριση με το αγόρι στην ανάπτυξη της σεξουαλικής του ταυτότητας. Το ερωτικό αντικείμενο του αγοριού είναι ετερόφυλο εξαρχής. Έτσι, παρόλο που η αρρενωπότητα του απειλείται διαρκώς, ξεκινά με ευνοϊκότερες προϋποθέσεις, ενώ το κορίτσι πρέπει να αλλάξει τόσο ερωτικό αντικείμενο όσο και λιβιδινική ζώνη.

Στις αναλυόμενες των Holtzman & Kulish (1996), αποδείχτηκε ότι η εχθρότητα και εκδικητικότητα του κοριτσιού που αναδύεται μετά την απώλεια της παρθενίας του, έχει επίκεντρο τη μητέρα και όχι τον σύντροφο όπως ισχυρίστηκε ο Freud και ο Abraam. Σύμφωνα με τη θεωρία της M. Klein τα συναισθήματα αυτά μπορούν να ερμηνευτούν και ως αναβίωση της πρότερης διεργασίας μίσους και αποστροφής του κοριτσιού προς τη μητέρα (σαδισμός προς τη μητέρα) προκειμένου να δεχθεί το πέος και την ετερόφυλη

επιλογή. Επίσης σύμφωνα με την K. Horney, το μίσος προς τη μητέρα εμφανίζεται καθώς το κορίτσι διεκδικεί τις ίδιες απολαύσεις με εκείνη. Η εξέγερση εναντίον της εκπορεύεται επίσης από την επιθυμία της γυναίκας να δραπετεύσει από τον έλεγχο και την εξουσία που ασκεί εντός της. Παράλληλα, οι γυναίκες κατηγορούν τη μητέρα τους για την υποανάπτυκτη ή χαμένη τους σεξουαλικότητα και τον ερωτισμό τους. Προκύπτουν εμφανή συναισθήματα κατωτερότητας και ανεπάρκειας, καθώς και πικρίας και θυμού προς τη μητέρα. Σπουδαίο ρόλο στην ενοχοποίηση της μητέρας, έχει το γεγονός ότι είτε ολόκληρα, είτε μέρη των γεννητικών τους οργάνων, παρέμεναν για τις ίδιες άγνωστα. Μια μητέρα που δεν προστάτεψε και δεν προετοίμασε την κόρη της για την ενήλικη σεξουαλικότητα, σε αντίθεση με τον γιο. Πολύ συχνά προβάλλεται από τις γυναίκες στους αναλυτές/αναλύτριες τους η εικόνα μιας σιωπηρής, παθητικής, αδιάφορης, μη φροντιστικής μητέρας, ή της αντιζήλου που κατέχει και ιδιοποιείται όλη την σεξουαλικότητα. Πολλές αναλυόμενες αναφέρουν ότι οι μητέρες τις κράτησαν σε πλήρη άγνοια ως προς τη συνολική σεξουαλικότητά τους, καθώς δεν ήταν προετοιμασμένες για την έμμηνου ρύση, για τον πόνο που συχνά τη συνοδεύει, τη χρήση ταμπόν, την ύπαρξη του παρθενικού υμένα, το αίμα που κυλάει κατά τη διακόρευσή του, για το αν είναι απολαυστική ή όχι η ερωτική πράξη, και γενικότερα παραπονιούνται ότι δεν είχαν καμία ενημέρωση ή γνώση της ανατομίας του σώματός τους (κλειτορίδα, κόλπος κλπ). Η ανεπαρκής προετοιμασία του κοριτσιού από τη μητέρα, στην ουσία αποτελεί και απαγόρευση κατά των σεξουαλικών απολαύσεων. Είναι συνηθισμένο οι σχέσεις παιδιού και μητέρας να εμφανίζουν τα πιο παλινδρομημένα σημάδια προσκόλλησης. Στόχος μιας τέτοιας μητρικής συμπεριφοράς είναι να διατηρήσει όσο γίνεται ψυχικά την κόρη της σε παιδική ηλικία, όπου θα παραμένει «μικρή και ανίδη» (λέξεις που επαναλαμβάνονται από αναλυόμενες των Holtzman & Kulish, 1996). Ο Freud θεωρούσε τη γυναικεία σεξουαλικότητα ως «καννιβαλική» για αυτό και κατανοούσε τη συγχωνευτική τάση της μητέρας ως τη δυσκολία αποχωρισμού με το παιδί της, επενδεδυμένο εν είδει φαλλού. Τέλος, όπως έχει ήδη παρουσιαστεί η απώλεια της παρθενίας αναπαριστά τη δημιουργία μιας μόνιμα ανοιχτής πληγής, όπως είναι η γέννηση και ο θάνατος. Γίνεται μία φορά στη ζωή του ατόμου και δεν μπορεί να επαναληφθεί. Κατά συνέπεια, προκαλούνται συναισθήματα ευαλωτότητας και ψυχικής διαπερατότητας. Ο φόβος ότι η γυναίκα είναι πλέον είναι μόνιμα διαπερατή, προσβάσιμη και εκτεθειμένη. Παράλληλα, προκύπτουν συναισθήματα ντροπής και υποτίμησης, που εκδηλώνονται μέσω σχετικών φράσεων των αναλυόμενων όπως «αισθάνομαι χαζή» (Holtzman & Kulish, 1996). Σύμφωνα με τον Freud τα αισθήματα κατωτερότητας και υποτίμησης προκύπτουν από το ναρκισσιστικό πλήγμα του ευνουχισμού της. Οι ίδιες όμως (1996), υποστηρίζουν ότι τα συναισθήματα αυτά αποτελούν συνέπεια ολόκληρου του πολιτισμού, που εκθέτει και υποβαθμίζει τη γυναικεία σεξουαλικότητα όπως και την απώλεια της παρθενίας της γυναίκας.

Κλινικό Υλικό από Αναλυόμενες των Holtzman & Kulish (1996).

1. Γεννητικά Άγχη & Ευαλωτότητα

Νεαρή γυναίκα σε ανάλυση, ονειρεύτηκε ότι κάποιος διακοσμούσε την είσοδο του γραφείου της αναλύτριάς της, με μια λεπτεπίλεπτη αντικέ (βίντατζ) κατασκευή. Το παλαιό ύφος της κατασκευής της θύμιζε τη μητέρα της, ενώ το σχήμα της κατασκευής της θύμιζε τις καμάρες που υπάρχουν στις εισόδους υπνοδωματίων. Τότε ανασύρθηκε αυτόματα από τη μνήμη της η πρώτη της ολοκληρωμένη ερωτική επαφή. Ξεκίνησε να κλαίει, κάτι που δεν μπορούσε ποτέ να κάνει μπροστά στη μητέρα της, καθώς θα της υπενθύμιζε, όπως πάντα, την ασθενή γυναικεία της φύση, σε σύγκριση με την υπεροχή του άνδρα και συγκεκριμένα με του αδερφού της. Η λεπτεπίλεπτη διακόσμηση μπορεί να ερμηνευτεί ως η γυναικεία ευαλωτότητα και διαπερατότητα απέναντι στον πόνο.

Άλλη νεαρή γυναίκα αναφέρει ότι ύστερα από τον αρραβώνα της, έχασε κάθε ερωτικό ενδιαφέρον για τον σύντροφό της. Στη συνεδρία έφερε ένα όνειρο όπου κόπηκε το δαχτυλίδι του αρραβώνα της κατά την ώρα που εργαζόταν στο γραφείο με τον πατέρα της. Συνειρμικά άρχισε να μοιρολογεί για την απώλεια της παρθενίας της και της αγνότητάς της.

Το δαχτυλίδι παραπέμπει στον γυναικείο κόλπο, ενώ το σπάσιμό του ερμηνεύεται ως η διακόρευση του υμένα. Ο θρήνος της για τη χαμένη παρθενία που προέκυψε συνειρμικά από το όνειρο “στο γραφείο του

πατέρα της”, θα μπορούσε να συνδεθεί με την απογοήτευσή της που δεν φύλαξε την παρθενία της για τον πατέρα και ενδεχομένως μια λιβιδινική καθήλωση σε αυτόν. Παράλληλα, το σπάσιμο του δαχτυλιδιού κατά την ώρα που εργαζόταν (χρησιμοποιώντας τα χέρια της-χειρωνακτική εργασία), μπορεί να ερμηνευτεί και ως άγχος καταστροφής γεννητικών οργάνων λόγω ενοχών αυνανισμού.

2. Ανάγκη για Προστασία στο Κατώφλι της Ενήλικης Σεξουαλικότητας

Γυναίκα μέσης ηλικίας ονειρεύτηκε ότι είχε μια κηλίδα στο κεφάλι, σαν κακάδι από πληγή. Συνειρμικά ανέφερε ότι «το κακάδι προστατεύει από μολύνσεις και λειτουργεί σα κάλυμμα ώστε να μην μπει τίποτα μέσα. Το κακάδι οριοθετεί. Βάζει μια νοητή γραμμή, ώστε να μην περάσει κάτι που δεν θα έπρεπε. Ίσως όμως και το κακάδι να είναι κάποιος που περνάει τα όρια και βρίσκεται εκεί όπου δεν θα έπρεπε». Το κακάδι λειτουργεί ακριβώς όπως ο υμένας που προστατεύει τον κόλπο, φαίνεται ωστόσο ότι υπάρχει μια σύνδεση μεταξύ του υμένα και του εσωτερικού της φανταστικού φαλλού. Η απώλεια αναπαριστά τον ευνουχισμό του εσωτερικού της φαλλού, προκαλώντας πόνο και άγχος θανάτου, ενώ ο υμένας λειτουργεί προστατευτικά από έκθεση και διείσδυση σε απαγορευμένη περιοχή. Η παραβίαση της οποίας ανοίγει τον δρόμο στις απολαύσεις της ενήλικης σεξουαλικότητας, το δρόμο προς την ενηλικίωση και το δρόμο προς τον θάνατο. Η ίδια αναλύόμενη, συνέχισε τις αναφορές της σχετικά με την πρώτη της ερωτική συνεύρεση, λέγοντας ότι «όταν κάνεις έρωτα, δε μπορείς πλέον να γυρίσεις τον χρόνο πίσω. Δεν μπορείς να ξαναγίνεις αυτή που ήσουν».

3. Ενοχή & ο Ρόλος της Μητέρας

Γυναίκα σε ανάλυση θυμήθηκε περιστατικό όταν ήταν στην ηλικία των 12, όπου ο κόλπος της είχε γεμίσει μύκητες. Αναγκάστηκε να πάει στο νοσοκομείο συνοδευόμενη από τον πατέρα της. Της δόθηκε ως αγωγή μια κρέμα που έπρεπε να χορηγηθεί κολπικά μέσω εμβόλου, την οποία εφάρμοσε η μητέρα της. Χαρακτήρισε το γεγονός ως πολύ ταπεινωτικό για εκείνη. Συνέχισε τους συνειρμούς της αναφέροντας την πρώτη της ερωτική επαφή, ωστόσο δε μπορούσε να θυμηθεί με ποιόν συνέβη, ούτε αν είχε αισθανθεί άβολα ή πόνο.

Δεν είχε αισθανθεί τίποτα. Η υποτίμηση του γεγονότος, η άρνηση και η αμφιθυμία λειτουργούν ως άμυνες τόσο κατά των οιδιποδειακών ενοχών, όσο και κατά των τραυματικών συμβάντων με τις σαδομαζοχιστικές αναπαραστάσεις που φέρουν. Το ότι δε θυμάται ποιος ήταν ο πρώτος της ερωτικός σύντροφος, εκφράζει την αιμομικτική μαζοχιστική επιθυμία για τον πατέρα, ενώ κατά τη μεταβίβαση η αναλύτρια έπαιζε τον ρόλο της αυστηρής μητέρας που απαγορεύει. Θυμάται να της απαγορεύει και την χρήση των ταμπόν κατά την έμμηνο ρύση. Πρόκειται για τη μητέρα που απαγορεύει στην κόρη να διεισδύσουν μέσα της. Την εμποδίζει στο να εισαχθεί στην ενήλικη σεξουαλική ζωή και την ωρίμανση. Γυναίκα εννέα μηνών έγκυος, πλημμύριζε από φόβους γέννας. Το άγχος της αυξανόταν δραματικά όταν σκεφτόταν ότι θα «έσπαγαν τα νερά». Το βίωνε ως παραβίαση και φοβόταν ότι θα προκαλούσε πολύ πόνο, όπως τότε κατά τη ρήξη του παρθενικού της υμένα. Η αναλύόμενη έψαχνε λύσεις που θα την προστατεύουν από τους φόβους της, όπως μια ολική αναισθησία την ώρα της γέννας. Στις αναλύσεις των ονείρων που έφερε στις συνεδρίες φάνηκε η μητέρα της ως πολύ διεισδυτική, ως εισβολέας. Η επιθυμία της για ολική νάρκωση, δείχνει την ανάγκη της για ένα προστατευτικό φράγμα που θα είναι μη διαπερατό από τη μητέρα.

Επιδράσεις από τη Ρήξη του Παρθενικού Υμένα των Γυναικών στους Άνδρες

Στο αρσενικό φύλο οι βαθύτερες επιρροές της διακόρευσης του παρθενικού υμένα είναι διαφορετικές από το γυναικείο. Δεν βιώνουν αισθήματα απώλειας και θλίψης όπως οι γυναίκες αλλά κυριαρχού:

1. Οιδιπόδειες Συγκρούσεις
2. Άγχος Ευνουχισμού

3.Σαδομαζοχισμός (Holtzman & Kulish, 1996).

Η Yates (1930), θεωρεί ότι, στους άνδρες η ερωτική συνεύρεση με μια γυναίκα παρθένα προκαλεί ένα διπλό ταμπού-άγχος. Πρόκειται:

1. Για το άγχος από την απώλεια της παρθενίας ως σωματικού τραυματισμού του κόλπου και
2. Για το άγχος της «πρώτης» ερωτικής συνεύρεσης με μια παρθένα.

Το τραύμα (αίμα) που προκαλείται από την απώλεια της παρθενίας στον κόλπο της γυναίκας, ενεργοποιεί το φόβο μιας ασυνείδητης σαδιστικής διάπραξης στο σώμα της, ισοδύναμης του ευνουχισμού τους. Ενώ, η ερωτική συνεύρεση με μια παρθένα (που έχει νοηματοδοτηθεί ότι ανήκει σε κάποιον Θεό, σε κάποιον πνεύμα, άρα στον πατέρα), αναζωπυρώνει το άγχος της εκδίκησης του πατέρα, καθώς εκπληρώνεται η παιδική του φαντασίωση ότι κατάφερε να πάρει τη θέση του. Κατά συνέπεια συνολικά ενεργοποιούνται εντός τους φόβοι ευνουχισμού, θανάτου και σαδισμού. Το άγχος ευνουχισμού που αναδύεται μέσω της πράξης διακόρευσης, υπό το πρίσμα των θεωριών όπου υπάρχει εξ' αρχής ασυνείδητη γνώση του κόλπου και στα δύο φύλα, μπορεί να αναπαριστά τον ευνουχισμό του από τον πατέρα, το πέος του οποίου στη συνέχεια θα εισβάλλει και θα του δημιουργήσει κολπικό άνοιγμα (Jones 1933). Υπό αυτή την οπτική, η γυναίκα γίνεται γυναίκα επειδή στη συνουσία την ευνουχίζει ο άντρας και δημιουργεί την κοιλότητα με τη διεισδυτικότητά του. Συνεπώς, δεν μπορούν να διεισδύσουν στον κόλπο μιας παρθένας που τους αναζωπυρώνει το άγχος, αν πρώτα δεν έχουν περάσει από μία επιτυχημένη θηλυκή, ικανοποιητικά υποδεκτική φάση, ώστε να αισθανθούν άνετα σε μια ανδρική ταυτότητα. Αναλυόμενοι άνδρες των Holtzman & Kulish (1996) εκδήλωναν σαδομαζοχιστικές επιθυμίες μέσω προβολών και ονείρων. Πολύ συχνά στο πρόσωπο της αναλύτριας πρόβαλαν την εικόνα μιας ελκυστικής, αλλά και επικίνδυνα δελεαστικής γυναίκας. Πρόκειται για το φόβο της φαλλικής μητέρας, ένα αντικείμενο τρόμου αλλά και ταυτόχρονα χαμένου ειδυλλιακού παράδεισου, που με την συνεχή της ενορμητικότητα, άλλοτε δελεάζει και σαγηνεύει και άλλοτε μεταβιβάζει νοήματα επικίνδυνου και καταστροφικού. Ο μηχανισμός της άρνησης με δηλώσεις που φανερώνουν απουσία επίγνωση της ύπαρξης παρθετικού υμένα στις γυναίκες («Δεν γνώριζα αν υπάρχει παρθετικός υμένας», «Είναι σβησμένος από τη μνήμη μου») αποτελούσε ένα επιπλέον κεντρικό σημείο στις αναλύσεις των ανδρών που επιβεβαιώνει τον φόβο τόσο απέναντι στη φαλλική μητέρα όσο και στην αντεκδίκηση του πατέρα. Τέλος παρατηρείται μια εμμονή του άνδρα στην αμφισβήτηση της παρθενίας της γυναίκας, η οποία τροφοδοτείται και προβάλλεται από την σκέψη στο αν είναι ο «πρώτος» εραστής της. Πρόκειται επίσης για άμυνα σε οιδιποδειακά του άγχη, ενώ παράλληλα αντανάκλα το ανεπίλυτο δίλλημα μεταξύ του ειδώλου μητέρας-Παναγίας και της πόρνης (Σύμπλεγμα Παναγίας/Πόρνης) (Holtzman & Kulish, 1996).

Κλινικό Υλικό από Αναλυόμενους των Holtzman & Kulish (1996).

1. Θετικό Οιδιπόδειο

Άνδρας 40 ετών, παντρεμένος και επί πολλά έτη αναλυόμενος, άρχισε να τρέφει ερωτικά συναισθήματα για την αναλύτριά του. Στην συνεδρία έφερε ένα όνειρο όπου στεκόταν σε ένα μεγάλο κλασσικό γραφείο κατασκευασμένο από ξύλο κερασιάς. Το υλικό του γραφείου (κερασιά) συνειρμικά τον παρέπεμπε στην παρθεσία και την αγνότητα, σα να του προσφέρονται ως σπουδαία δώρα, ενώ το κλασσικό ύφος του γραφείου το ερμήνευσε ο ίδιος ως κάτι «μεγάλο» τόσο ως προς το μέγεθος όσο και ως προς την παλαιότητα (αντίκα, παλαιάς κατασκευής – «μεγάλο σε ηλικία»), για αυτό και το συνέδεσε με τον πατέρα του. Το όνειρο πυροδότησε εξίσου αναφορές σχετικά με τις πρώτες του ερωτικές συνευρέσεις με τη γυναίκα του, λέγοντας ότι «Δεν γνώριζα αν υπάρχει παρθετικός υμένας, ωστόσο ξέρω ότι εφεξής υποθέτω ότι θα είμαι ο ένας και μοναδικός που θα συνευρίσκειτα ερωτικά μαζί της». Το όνειρο αναπαριστά την επιθυμία του να είναι ο «πρώτος» εραστής της παρθένας μητέρας του.

2. Άγχος Ευνουχισμού & Σαδομαζοχισμός

Άνδρας 40 ετών, χωρισμένος, για πρώτη φορά σε ανάλυση, ονειρεύτηκε ότι μια γυναίκα στο χώρο της εργασίας του, τον περίμενε γυμνή με ανοιχτά τα πόδια, έχοντας ένα μαύρο σύρμα τυλιγμένο στον κόλπο της. Αναφέρει ότι το μαύρο σύρμα του θύμιζε το σύρμα που έχει το πώμα στο μπουκάλι της σαμπάνιας, το οποίο όταν το βγάλεις, εκρήγνυται και σε εκπλήσσει, όπως ακριβώς συμβαίνει στην εκσπερμάτωση. Συνειρμικά το όνειρο τον οδήγησε σε αναφορές σχετικές με την παρθενία. Το σύρμα στον κόλπο της γυναίκας, σα κάλυμμα, όπως ο υμένας. Ανέφερε ότι δεν είχε συνουσιαστεί ποτέ με κάποια που ήταν παρθένα, συνειρμικά δεν ήξερε την ύπαρξη του υμένα, αλλά ούτε και θα επέλεγε μια παρθένα, καθώς του προκαλεί σκέψεις βίας. «Όταν παραβιαστεί ο υμένας, τότε προκύπτει αίμα. Άρα η ρήξη του υμένα αποτελεί βίαιη πράξη». Η ερμηνευτική αυτού του ονείρου είναι πολύ δυναμική. Η εικόνα του μπουκαλιού με το σύρμα που εκρήγνυται αναπαριστά την επιθυμία αλλά και τον φόβο για τη φαλλική μητέρα. Ο φόβος ευνουχισμού προέρχεται από τις οιδιπόδειες και σαδιστικές του επιθυμίες, οι οποίες προβάλλονται στην αναλύτρια, καθώς ο ίδιος ταυτίζεται με τη παρθένα γυναίκα-θύμα και η αναλύτρια με τη διεισδυτική μητέρα. Πολλές στιγμές την ώρα της ανάλυσης, εγκωμιάζονται αντιστοίχως ως «διεισδυτικά» τα σχόλια της αναλύτριας.

3. Σαδομαζοχισμός & Αμφισεξουαλικότητα

Νεαρός άνδρας, στα πρώτα στάδια της ανάλυσης, παλεύει με φόβους σεξουαλικού περιεχομένου, καθώς συχνά προβάλλει ότι «θα πληγωθεί από την αναλύτρια». Φέρνει όνειρο στην ανάλυση στο οποίο βλέπει ότι καθώς έρχεται σε ερωτική επαφή με τη σύντροφό του, εκείνη αρχίζει να αιμορραγεί. Θεωρεί ότι «αξιαφάνεια της ήρθε η έμμηνος ρύση. Διαφορετικά οποιοσδήποτε όταν αιμορραγεί ξαφνικά, σημαίνει ότι έχει συμβεί κάτι πάρα πολύ κακό». Στο σημείο αυτό ερωτήθηκε αν θα μπορούσε η σκηνή να αφορά την πρώτη ερωτική επαφή και των δύο, και εκείνος απάντησε ότι «δεν του είχε περάσει ποτέ από το μυαλό ότι το αίμα θα μπορούσε να είναι από τη ρήξη του παρθενικού υμένα, γιατί ποτέ δεν έχει συζητήσει για αυτό και είναι σχεδόν ξεχασμένο, σβησμένο από τη μνήμη του». Στη συνέχεια του ονείρου είδε μια γιατρό να εισάγει στην πληγή ένα μεγάλο μαχαίρι, με αποτέλεσμα το αίμα να συνεχίζει να ρέει. Προφανώς, ο αναλυόμενος αισθάνεται όλη την αναλυτική διαδικασία ως κάτι πολύ διεισδυτικό, όπως ακριβώς συμβαίνει κατά τη διακόρευση του παρθενικού υμένα. Η καινούργια αυτή σχέση που δημιουργείται για πρώτη φορά στη ζωή του με την αναλύτρια του, τον κάνει να αισθάνεται εκτεθειμένος, όπως συμβαίνει και στην απώλεια της παρθενίας. Η ερμηνεία του ότι ο ίδιος είναι η γυναίκα παρθένα που αιμορραγεί και η αναλύτρια η χειρουργός με το μαχαίρι που διεισδύει, ευνουχίζει, αποτελεί σπουδαίο παράδειγμα μεταβίβασης-αντιμεταβίβασης. Ενώ επίσης η αναφορά του στη λέξη «οποιοσδήποτε» (όταν αιμορραγεί ξαφνικά σημαίνει ότι έχει συμβεί κάτι πάρα πολύ κακό), αποκαλύπτει μια μπερδεμένη εικόνα φύλου, τη δυσκολία να ξεχωρίσει ανάμεσα στα δύο φύλα, καθώς προδίδεται από την ασυνείδητη ταύτισή του με το γυναικείο. Η επιθυμία της αμφισεξουαλικότητας σε αυτό το σημείο προεξάρχει. Σαδομαζοχιστικό υλικό αναδύεται και στα δύο κλινικά παραδείγματα (η αναλύτρια ως φαλλική μητέρα, ή ως κάτι επικίνδυνα διεισδυτικό και η ταύτιση με το γυναικείο-παρθένο). Ενώ επίσης ενεργοποιούνται οι μηχανισμοί της ακύρωσης και της άρνησης στις συζητήσεις γύρω από τη διείσδυση και την απώλεια της παρθενίας (δεν γνωρίζω την ύπαρξη του υμένα, δε θυμάμαι, δεν το έχω σκεφτεί, το αίμα σηματοδοτεί μια πληγή, κάτι κακό).

Επίλογος

Η μελέτη των Holtzman & Kulish (1996), επιδιώκει να διερευνήσει ένα επιστημονικό πεδίο στο οποίο η κλασική ψυχανάλυση έχει δώσει ελάχιστη προσοχή εστιάζοντας στη μη ύπαρξη γεννητικών οργάνων παρά σε αυτά που πράγματι υπάρχουν στο σώμα της γυναίκας. Η απουσία αναπαράστασης του γυναικείου κόλπου υποθάλλει τη γυναικεία σεξουαλικότητα καθώς και την εξοικείωση των γυναικών με τα γεννητικά τους όργανα. Από την άλλη έχει επίσης υποστηριχθεί ότι οι υπόλοιπες θεωρίες, παρόλο που

απαντούν σε σημαντικά ερωτήματα ψυχοσεξουαλικής εξέλιξης του ανθρώπου και της ψυχοπαθολογίας, δεν προσφέρουν τη σφαιρικότητα της προσέγγισης του Freud. Ωστόσο η ανάλυση και η ερμηνεία κάθε νοήματος, βάσει μιας απόλυτα φαλλοκεντρικής σεξουαλικότητας ή μιας απόλυτα μητροκεντρικής σεξουαλικότητας, αναπόφευκτα οδηγεί σε περιορισμούς ή σε συσκοτίσεις. Προκειμένου να αναλυθούν όλα τα παραπάνω άγχη, χρειάζεται ο γόνιμος διάλογος και η συμπάρθεση απόψεων που θα διευρύνουν την αναλυτική σκέψη. Είναι λοιπόν απαραίτητη η συνύπαρξη τουλάχιστον δυο κύριων δρόμων εξερεύνησης: εκείνου που οδηγεί στο πατρικό μορφοείδωλο, στηνπατρική απειλή και τις διαρρήξεις που προκαλεί και εκείνου που οδηγεί στο μητρικό μορφοείδωλο με την υπερβολική του εγγύτητα και τα αντίποινα του.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Andre Jacques. (2009). "La Sexualite Feminine. Que sais-je?", μετ. Μανώλης Κοζαδίνος, 1η έκδ. - Αθήνα: Alter - Ego MME A.E., 2007, (Το Βήμα|Ε Γνώση|Ε Que saisje? |Ε 51).
- Deanna Holtzman and Nancy Kulish (1996). "Nevermore: The Hymen And The Loss Of Virginity". Journal of the American Psychoanalytic Association, 44S (Supplement):303-332.
- Βαρτζόπουλος, Ι. (2015). "Το σύμπλεγμα ευνουχισμού". "Ευνουχισμός", 9ο Συνέδριο της Ελληνικής Ψυχαναλυτικής Εταιρείας, Αθήνα, 29 Νοεμβρίου 2015, Διαθέσιμο στο URL:http://www.psychanalysis.gr/documents/eisigisi_9thgongress2015.pdf
- Ισακίδου, Γ. (2016). "Η διαμόρφωση της ταυτότητας του φύλου" Εγκέφαλος, 53, 40-47. Διαθέσιμο στο URL: <http://www.encephalos.gr/pdf/53-2-02g.pdf>
- Μπακιρτζόγλου, Σ. "Το Αίνιγμα Απόρριψης του Γυναικείου". Εκπαιδευτικό πρόγραμμα |αΕΠΕΚΕΙΝΑ|β Ψυχαναλυτική Πράξη - Ελεύθερη απόδοση - Σπουδή Σάββας Μπακιρτζόγλου ψυχολόγος-ψυχαναλυτής.
- Παγκάκη, Μ.-Ε. (2007). Ψυχανάλυση και Φύλο: Το Οιδιπόδειο Σύμπλεγμα του Κοριτσιού, μια Ιστορία Μετάβασης στη Θηλυκότητα. Διπλωματική Εργασία Διαθέσιμη στο URL:<https://hellanicus.lib.aegean.gr/bitstream/handle/11610/11697/file0.pdf?sequence=2>
- Τζαβάρα Αι. "Το άγχος ευνουχισμού γένους θηλυκού". Εκπαιδευτικό πρόγραμμα |αΕπέκεινα - Ψυχαναλυτική πράξη|β Αικατερίνη Τζαβάρα, Ψυχολόγος. Διαθέσιμο στο URL: http://www.epekeina.gr/a_files/2017/CastrationA.pdf__